

Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ανάγκη πρόταξης της πολιτιστικής κληρονομιάς στο σύνολο των πολιτικών της ΕΕ

(2018/C 196/05)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ΟΤΙ:

1. Οι ηγέτες των κρατών μελών της ΕΕ και οι επικεφαλής των θεσμικών οργάνων της ΕΕ διακήρυξαν στις 25 Μαρτίου 2017 στη Ρώμη το μελλοντικό τους όραμα για μια «Ένωση όπου οι πολίτες θα έχουν νέες ευκαιρίες για πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη» και «η οποία θα διαφυλάσσει την πολιτιστική μας κληρονομιά και θα προαγάγει την πολιτιστική πολυμορφία»⁽¹⁾.
2. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στα συμπεράσματά του της 14ης Δεκεμβρίου 2017⁽²⁾ κάλεσε τα κράτη μέλη, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, να προωθήσουν τις εργασίες με σκοπό να αξιοποιήσουν την ευκαιρία που παρέχει το ευρωπαϊκό έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018⁽³⁾ ώστε να ενισχύσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με την κοινωνική και οικονομική σημασία του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΟΤΙ:

3. Σήμερα, ο πολιτισμός προβάλλεται στο πλαίσιο του πολιτικού θεματολογίου της ΕΕ, όπως επιβεβαιώθηκε κατά τη συζήτηση των ηγετών τον Νοέμβριο του 2017 στο Γκέτεμποργκ, κατά τη διάρκεια της οποίας οι ηγέτες αναγνώρισαν τη σημασία του πολιτισμού στην οικοδόμηση συνεκτικών κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς καθώς και στη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης⁽⁴⁾.
4. Η εξέλιξη αυτή επιβεβαιώνει την αξία της καλής συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς και επιβεβαιώνει τη σημασία της ενσωμάτωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς σε άλλες τομεακές πολιτικές και δράσεις για τη μεγιστοποίηση των κοινωνικών και οικονομικών ωφελειών της.
5. Οι κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση το τελευταίο διάστημα απαιτούν τη λήψη μέτρων για την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ των κοινωνιών μας και στο εσωτερικό αυτών. Η πολιτιστική κληρονομιά ως πηγή γνώσης και αμοιβαίας κατανόησης εμπεριέχει τη δυνατότητα να αποτελέσει μια από τις κινητήριες δυνάμεις της διαδικασίας αυτής μέσω της ενίσχυσης της αίσθησης του ανήκειν στον κοινό ευρωπαϊκό χώρο. Επιπλέον, μια τέτοια δράση θα μπορούσε να αποτελέσει έρεισμα για τη διατήρηση της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης και τη διαφύλαξη της ακεραιότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ ταυτόχρονα προωθεί και προστατεύει την πολιτισμική πολυμορφία.
6. Η πολιτιστική κληρονομιά σε όλη την πολυμορφία και τις εκφάνσεις της —υλικές και άυλες, ακίνητες και κινητές, ψηφιακές και ψηφιοποιημένες⁽⁵⁾— αποτελεί από μόνη της αξία, μια κληρονομιά που μας έχει κληροδοτηθεί από το παρελθόν καθώς και στρατηγικό πόρο για το βιώσιμο μέλλον της Ευρώπης, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων σε διάφορα επίπεδα - από το τοπικό, το εθνικό και το περιφερειακό έως το ευρωπαϊκό και το παγκόσμιο.
7. Η πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης είναι εκ φύσεως δυναμική και έχει εμπλουτιστεί περαιτέρω μέσω της διερεύνησης του κοινού παρελθόντος των ευρωπαϊκών λαών και εθνών και μέσω των διαρκώς εξελισσόμενων πρωτοβουλιών και προγραμμάτων. Η πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί επίσης πηγή έμπνευσης για τις σύγχρονες τέχνες και τη δημιουργικότητα, που με τη σειρά τους μπορούν να μετεξεληχθούν στην πολιτιστική κληρονομιά του μέλλοντος.

ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΡΟΥΜΕΝΗΣ ΔΕΟΝΤΩΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ:

8. Να θέσουν την πολιτιστική κληρονομιά στο προσκήνιο των σχετικών πολιτικών της ΕΕ και να ενισχύσουν την ευαισθητοποίηση των ενδιαφερομένων σχετικά με τα αμοιβαία οφέλη από την ενσωμάτωσή της σε άλλες τομεακές πολιτικές καθώς και σχετικά με τις δυνατότητες χρηματοδότησης της πολιτιστικής κληρονομιάς⁽⁶⁾, μεταξύ άλλων παρέχοντας ταχεία πληροφόρηση στους ενδιαφερομένους ως προς τα κονδύλια της ΕΕ που διατίθενται για την πολιτιστική κληρονομιά.

⁽¹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-17-767_el.htm

⁽²⁾ www.consilium.europa.eu/media/32214/14-final-conclusions-rev1-el.pdf

⁽³⁾ Απόφαση (ΕΕ) 2017/864 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2017, σχετικά με το ευρωπαϊκό έτος πολιτιστικής κληρονομιάς (2018) (ΕΕ L 131 της 20.5.2017, σ. 1).

⁽⁴⁾ www.consilium.europa.eu/media/32214/14-final-conclusions-rev1-el.pdf και η συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη σύνοδο των ηγετών στις 17 Νοεμβρίου 2017 στο Γκέτεμποργκ (Ανακοίνωση με τίτλο «Ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού», έγγραφο 14436/17).

⁽⁵⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 21ης Μαΐου 2014 σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά ως στρατηγικό πόρο για μια βιώσιμη Ευρώπη (ΕΕ C 183 της 14.6.2014, σ. 36).

⁽⁶⁾ European Commission – Mapping of Cultural Heritage actions in European Union policies, programmes and activities, (Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Χαρτογράφηση των δράσεων για την Πολιτιστική Κληρονομιά σε πολιτικές, προγράμματα και δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης) http://ec.europa.eu/culture/library/reports/2014-heritage-mapping_en.pdf

9. Χωρίς να προδικάζεται η έκβαση των διαπραγματεύσεων για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο, να εξετάσουν τις δυνατότητες απόδοσης, κατά περίπτωση, μεγαλύτερης έμφασης στη διατήρηση και την προώθηση της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης στα σχετικά προγράμματα της ΕΕ. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί συνεκτιμώντας την πολιτιστική κληρονομιά κατά την εκπόνηση και την υλοποίηση των προγραμμάτων, αλλά και εντάσσοντας την πολιτιστική κληρονομιά ως στρατηγικό στόχο μεταξύ των προτεραιοτήτων τους·
10. Να προαγάγουν την καινοτομία, τη βιωσιμότητα και την κοινωνική ένταξη μέσω ειδικά προσανατολισμένων στην κληρονομιά έργων που εισάγουν μια ευρωπαϊκή διάσταση και κοινωνική προστιθέμενη αξία, μεταξύ άλλων συνεκτιμώντας την προοπτική της ισότητας των φύλων·
11. Να προωθήσουν τη συνεργασία μεταξύ των ευρωπαίων ερευνητών, επαγγελματιών και φορέων εκπαίδευσης και κατάρτισης, με στόχο την προώθηση υψηλής ποιότητας δεξιοτήτων, κατάρτισης και μεταφοράς γνώσεων στο πλαίσιο των παραδοσιακών και αναδύομενων επαγγελμάτων του τομέα της κληρονομιάς·
12. Να προωθήσουν περαιτέρω την αρχή της συμμετοχικής διακυβέρνησης της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω της ανάλυσης της τρέχουσας πρακτικής στο πλαίσιο της πολιτιστικής διακυβέρνησης και του προσδιορισμού των δράσεων, ανάλογα με την περίπτωση, με στόχο να καταστεί η πολιτιστική διακυβέρνηση πιο ανοικτή, συμμετοχική, αποτελεσματική και συνεκτική, καθώς και μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών·
13. Να προσδιορίσουν και να διευκολύνουν την ανταλλαγή ορθών εθνικών και διεθνών πρακτικών, προωθώντας την κινητικότητα των επαγγελματιών του πολιτιστικού τομέα στην Ευρώπη ⁽¹⁾·
14. Να εμβραθύνουν και να διευρύνουν το διάλογο με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τους ευρωπαίους πολίτες και ιδιαίτερα τη νεολαία της Ευρώπης, με σκοπό να επιτευχθεί βαθύτερη κατανόηση της συμβολής της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς στην ενίσχυση της κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας σε όλη της την ποικιλομορφία των πολιτισμών, των γλωσσών και των κληρονομιών·
15. Να συνεχίσουν να στηρίζουν την πολιτιστική κληρονομιά ως σημαντικού στοιχείου για τη στρατηγική προσέγγιση της ΕΕ στις διεθνείς πολιτιστικές σχέσεις καθώς και στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου·
16. Να υλοποιήσουν κοινές και συντονισμένες διακρατικές δράσεις ⁽²⁾ από κοινού με διεθνείς οργανισμούς για τη διατήρηση και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς κατά βιώσιμο τρόπο και σύμφωνα με το θεματολόγιο του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη ⁽³⁾·
17. Να προωθήσουν τη στήριξη της ψηφιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς ως εργαλείου για ανοικτή πρόσβαση στον πολιτισμό και τη γνώση, προωθώντας με τον τρόπο αυτό την καινοτομία, τη δημιουργικότητα και τη συμμετοχική διακυβέρνηση της πολιτιστικής κληρονομιάς·
18. Να διαθέσουν στο διαδίκτυο τα αποτελέσματα, τις εκθέσεις και τις αξιολογήσεις των χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ πρωτοβουλιών και έργων για την πολιτιστική κληρονομιά με πιο συστηματικό και ανακτήσιμο τρόπο·
19. Να αξιοποιήσουν την ευκαιρία που παρουσιάζεται με το ευρωπαϊκό έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018 για να δημιουργήσουν μια κοινή και ολοκληρωμένη στρατηγική αντίληψη για την πολιτιστική κληρονομιά και να εξασφαλίσουν τη συνέχειά της μέσω της ανάπτυξης συγκεκριμένων δράσεων. Όπου είναι δυνατό, θα πρέπει να επιδιωχθούν συνέργειες με τη στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά για τον 21ο αιώνα·
20. Να στηρίξουν την ανάπτυξη τεκμηριωμένων πολιτικών, συνεχίζοντας τη συνεργασία με την Eurostat και τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες για τη συγκέντρωση αξιόπιστων δεδομένων σχετικών με την κοινωνική και οικονομική συμβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, και να συνδράμουν σε παρόμοιες προσπάθειες που διεξάγονται σε διεθνές επίπεδο από οργανισμούς όπως η ΟΥΝΕΣΚΟ και το Συμβούλιο της Ευρώπης ⁽⁴⁾·

ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ, ΤΗΡΟΥΜΕΝΗΣ ΔΕΟΝΤΩΣ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ:

21. Να αναγνωρίσουν το ρόλο της πολιτιστικής κληρονομιάς στα σχετικά εθνικά τομεακά προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ, με στόχο τη διατήρηση της αξίας και της σημασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς για τον τοπικό πληθυσμό και τις μελλοντικές γενεές, και να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητες της πολιτιστικής κληρονομιάς ως πόρου για την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την πολιτισμική ταυτότητα·
22. Να συνεχίσουν τη συνεργασία τους εξετάζοντας τις προτεραιότητες και τις δραστηριότητες του νέου προγράμματος εργασίας για τον πολιτισμό μετά το 2019 που σχετίζονται με την ενσωμάτωση της πολιτιστικής κληρονομιάς σε άλλες πολιτικές της ΕΕ·

⁽¹⁾ EUCO 19/1/17 REV 1

⁽²⁾ [http://undocs.org/S/RES/2347\(2017\)](http://undocs.org/S/RES/2347(2017))

⁽³⁾ Σύμφωνα με το θεματολόγιο του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

⁽⁴⁾ Βλέπε π.χ. τη Συλλογή πολιτικών και τάσεων στον τομέα του πολιτισμού.

ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

23. Κατά το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αποτίμηση των πολιτικών της ΕΕ, να συνεχίσει να λαμβάνει υπόψη τον άμεσο και έμμεσο αντίκτυπό τους στην ενίσχυση, τη διατήρηση και την προστασία της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, και ιδίως την ανάγκη για ποιοτικές κατευθυντήριες γραμμές ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι επενδύσεις της ΕΕ δεν προκαλούν ζημία ούτε υποβαθμίζουν τις αξίες της πολιτιστικής κληρονομιάς·
24. Να συνεχίσει το διάλογο και τη συνεργασία που έχει δρομολογήσει με τα υφιστάμενα δίκτυα στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς τα οποία έχουν συσσωρεύσει αξιόλογη πείρα και απέδειξαν τις ικανότητές τους στον τομέα αυτό ⁽¹⁾·
25. Να αναπτύξει περαιτέρω τη συνεργασία με την ΟΥΝΕΣΚΟ και το Συμβούλιο της Ευρώπης επί θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος στο πλαίσιο των πολιτικών και των πρακτικών του τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς, μεταξύ άλλων για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών, ιδίως σε εμπόλεμες ζώνες·
26. Να επιδιώξει συνέργειες στο πλαίσιο των Συμβάσεων της ΟΥΝΕΣΚΟ και του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι οποίες καθορίζουν τις διεθνείς αρχές για τη διατήρηση, την προστασία και τη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως η σύμβαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς για την κοινωνία (Φάρο 2005).

⁽¹⁾ Όπως, λόγω χάρη, το φόρουμ κορυφής για την ευρωπαϊκή κληρονομιά, το Νομικό φόρουμ για την ευρωπαϊκή κληρονομιά και η ομάδα προβληματισμού «Η ΕΕ και η πολιτιστική κληρονομιά».